

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1949.

SÉANCE DU 26 JUILLET 1949.

Proposition de loi instituant une consultation populaire au sujet de la Question Royale.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 11 juillet 1946, six membres du Sénat ont déposé une proposition de loi instituant une consultation nationale au sujet de la question royale (Doc. Sénat, S. E. 1946, n° 76).

Cette proposition a fait l'objet d'un rapport très documenté des Commissions réunies de la Justice et de l'Intérieur (Doc. Sénat, 1947-1948, n° 526).

Elle a été repoussée par parité de voix par la Haute Assemblée en sa séance du 20 octobre 1948.

Cependant, la question royale reste posée. Elle pèse de tout son poids sur la vie publique.

Au lendemain des élections générales du 17 février 1946, dans sa déclaration ministérielle du 19 mars, l'honorable M. Spaak disait à ce sujet :

« Pour beaucoup de Belges, la question royale a été définitivement réglée par la loi du 19 juillet 1945. Il serait absurde, cependant, de ne pas reconnaître que beaucoup de Belges estiment, au contraire, que cette question est toujours pendante.

» Le Parti Social Chrétien, le plus fort du pays, tout au long de la campagne électorale, a défendu l'idée qu'il y aurait lieu, au lendemain des élections du 17 février, d'organiser, sur cette question, une consultation populaire.

» Le Gouvernement trouverait logique qu'une proposition de loi relative à cet objet fût déposée devant le Parlement. »

Dans la déclaration ministérielle du 3 avril 1946, l'honorable M. Van Acker, Premier Ministre, confirma et fit siennes les paroles prononcées par son prédécesseur :

« La déclaration du Gouvernement précédent a recueilli l'approbation de tous les partis. En ce qui

BELGISCHE SENAAT

BUITENGEWONE ZITTING 1949.

VERGADERING VAN 26 JULI 1949.

Wetsvoorstel tot instelling van een volksraadpleging over de Koningskwestie.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Op 11 Juli 1946 hebben zes leden van de Senaat een wetsvoorstel ingediend strekkende tot het houden van een volksraadpleging over de koningskwestie. (Gedr. St. Senaat, B. Z., 1946, n^r 76.)

Dit voorstel was het voorwerp van een sterk gedocumenteerd verslag uitgaande van de verenigde commissies van Justitie en van Binnenlandse Zaken. (Gedr. St. S. 1947-1948, n^r 526.)

Het voorstel werd door de Hoge Vergadering bij staking van stemmen verworpen tijdens haar zitting van 20 October 1948.

Nochtans blijft de koningskwestie steeds gesteld. Zij drukt met haar volle gewicht op ons openbaar leven.

Enkele tijd na de algemene verkiezingen van 17 Februari 1946, in de Regeringsverklaring van 19 Maart, zegde de achtbare heer Spaak :

« Voor vele Belgen werd de koningskwestie definitief geregeld bij de wet van 19 Juli 1945. Het ware echter dwaas te ontkennen dat tal van Belgen de mening toegedaan zijn dat bedoelde kwestie hangend blijft.

» De Christelijke Volkspartij, de sterkste in het land, heeft tijdens de verkiezingsstrijd de gedachte verdedigd dat na de verkiezingen van 17 Februari, een volksraadpleging diende gehouden over deze kwestie.

» De Regering zou het logisch vinden dat een wetsvoorstel betreffende deze aangelegenheid bij het Parlement zou worden ingediend. »

In de regeringsverklaring van 3 April 1946 bevestigde de achtbare heer Van Acker, Eerste-Minister, de woorden door zijn voorganger uitgesproken en nam ze voor zijn rekening :

« De verklaring van de vorige Regering heeft de goedkeuring van al de partijen bekomen. Wat de

concerne la question royale, le Gouvernement confirme les suggestions qui s'y trouvent énoncées. »

Quant au Souverain, dans une lettre datée de Pregny, 16 janvier 1946, qu'il adressait aux Ministres, il posait la question suivante :

« La deuxième démarche ne consisterait-elle pas à fixer la date à laquelle le Parlement déciderait de consulter la Nation, afin de donner ainsi l'occasion aux Chambres renouvelées par les élections, comme à moi-même, de prendre une décision conforme au jugement exprimé par une majorité importante du corps électoral ? »

» Renaissant ainsi par la volonté explicite de la souveraineté de la Nation, la Monarchie pourrait alors — quel que soit celui qui la représenterait — reprendre son rôle interrompu depuis trop longtemps déjà.

» Si la Nation ne se prononce pas ouvertement en ma faveur, je renoncerais au Trône.

» Si, au contraire, les Belges me renouvellent leur confiance, je reprendrai l'exercice de mes prérogatives. »

Plus tard, le Roi, dans une lettre du 22 juin 1948, rappelait qu'il s'était rallié au principe d'une consultation de tous les citoyens et déclarait : « Si de cette consultation ne se dégage pas une indiscutable majorité en vue de ma restauration dans mes prérogatives constitutionnelles, j'abdiquerai; au contraire, si la majorité m'était favorable, j'attendrais que le Parlement, instruit de la volonté nationale, use des pouvoirs qu'il s'est arrogés par la loi du 19 juillet 1945 pour mettre fin à la présente crise constitutionnelle. »

* * *

La solution de la question royale doit, à notre sens, remplir trois conditions. Elle doit :

- 1° respecter la Constitution;
- 2° prendre en considération le vœu de la Nation;
- 3° ménager le prestige de la Couronne et la dignité du Pays.

De ce triple point de vue, la situation actuelle est intolérable.

En fait, le Souverain est empêché d'exercer ses prérogatives constitutionnelles non plus du fait de l'ennemi, ainsi que le *Moniteur belge* l'imprime inexactement chaque jour, mais à la suite du vote de la loi du 19 juillet 1945.

Depuis, jamais la Nation n'a été consultée. Il est impossible d'interpréter dans un sens ou dans l'autre, le résultat des élections générales. Le succès des partis est fonction, non pas seulement de la question royale, mais de l'ensemble de la politique que les électeurs veulent voir appliquer dans les affaires publiques.

Nous croyons donc devoir renouveler la proposition d'une consultation populaire. C'est la seule formule qui respecte les trois principes énoncés plus haut. Aucune autre n'a d'ailleurs jamais été proposée.

koningskwesitie betreft, bevestigt de Regering de suggesties die in de verklaring voorkomen. »

Wat de Vorst betreft, in een schrijven gedagtekend Pregny, 16 Januari 1946 en gericht aan de heren Ministers, stelde hij volgende vraag :

« Zou de tweede stap er niet in bestaan de datum te bepalen waarop het Parlement zou beslissen het volk te raadplegen, om aldus aan de Kamers, vernieuwd door de verkiezingen, de gelegenheid te geven, alsook aan mijzelf, een beslissing te nemen overeenstemmend met de uitspraak van een belangrijke meerderheid van het kiezerskorps ? »

» Aldus herboren door de uitdrukkelijke wil van het soevereine Volk, zou de Monarchie — welke ook de persoon zij die haar zou vertegenwoordigen — haar rol hernemen die reeds te lang werd onderbroken.

» Indien het Volk zich niet openlijk in mijn voordeel uitspreekt zal ik afstand doen van de Troon.

» Indien, daarentegen, de Belgen mij hun vertrouwen hernieuwen, zal ik de uitoefening van mijn voorrechten terug opnemen. »

Later, in een brief van 22 Juni 1948, herinnerde de Koning er aan dat hij zich had aangesloten bij het beginsel van een raadpleging van al de Belgen en hij verklaarde : « Mocht die raadpleging geen onbetwistbare meerderheid ten gunste van mijn herstel in mijn grondwettelijke voorrechten geven, dan zal ik afstand doen van de Troon; integendeel, zo de meerderheid mij gunstig was, zou ik van het Parlement verwachten dat, voorgelicht door de wil van het Volk, het gebruik zou maken van de macht, die het zich door de wet van 19 Juli 1945 heeft toegeëigend, om een einde te maken aan de huidige grondwettelijke crisis. »

* * *

De oplossing van de koningskwesitie moet, onzes inziens, aan drie voorwaarden voldoen. Zij moet :

- 1° de Grondwet eerbiedigen;
- 2° rekening houden met de wens van het Volk;
- 3° het prestige van de Kroon en de waardigheid van het Land hoog houden.

In dit driedubbel opzicht, is de huidige toestand onduidelijk.

Inderdaad, de Koning is niet meer door het feit van de vijand belet de grondwettelijke voorrechten uit te oefenen, zoals het *Belgisch Staatsblad* iedere dag, tegen de waarheid in, drukt, maar ten gevolge van het stemmen van de wet van 19 Juli 1945.

Sindsdien werd het Volk nooit geraadpleegd. Het is onmogelijk in de ene of de andere zin de uitslag van de algemene verkiezingen uit te leggen. Het succes van de partijen is een gevolg, niet alleen van de koningskwesitie, maar van het geheel van de politiek die de kiezers toegepast willen zien in de openbare zaken.

Wij achten het dus nodig het voorstel van een volksraadpleging opnieuw in te dienen. Het is de enige formule die de drie bovenaangehaalde beginselen eerbiedigt. Geen enkele andere is ooit voorgesteld geworden.

Nous nous référons, à cet égard, aux judicieuses considérations qui avaient été exposées par le comte Carton de Wiart à l'appui de la proposition qu'il avait déposée à la Chambre le 17 juillet 1945, aux développements de la proposition déposée au Sénat en juillet 1946 et au rapport rédigé par l'honorable M. Pholien.

Notre proposition n'a d'autre portée juridique que celle d'une enquête ou d'une pétition solennelle. Ni plus, ni moins. Elle ne tend ni à empiéter sur les droits du Parlement, ni à porter atteinte aux prérogatives constitutionnelles du Chef de l'Etat.

Mais elle est de nature à fournir à l'un et à l'autre un élément d'information dont personne ne pourrait contester la valeur.

On a trop souvent affirmé, sans preuve décisive, dans des polémiques qu'on souhaiterait plus sereines, soit que la majorité du pays était hostile au retour du Roi, soit, au contraire, qu'elle l'appelait de ses vœux. On écrit encore tous les jours, dans certaine presse, que le Souverain est « mal ou insuffisamment informé ». On s'est ingénié sans succès, à imaginer la constitution de commissions ou de comités restreints, qui auraient à donner leur avis, aux fins d'éclairer à la fois le Roi et les Chambres législatives, mais dont l'autorité serait de toute évidence sujette à de nouvelles discussions.

La vérité est qu'il existe un moyen simple, démocratique et honnête — mais qu'il n'y en a qu'un seul — de fournir au Souverain et au Parlement — à qui il appartiendra en dernière analyse de donner la solution définitive — l'élément d'information par excellence et de mettre ainsi un terme à des polémiques sans issue, sur la réalité des vœux du peuple belge.

Ce moyen consiste à permettre au peuple belge lui-même d'exprimer son avis, sans équivoque et sans contrainte.

Afin d'éviter toute complication inutile, le texte de la proposition est présenté sous une forme simple et concise.

Tous les Belges, hommes et femmes, âgés de 21 ans accomplis, participeront à la consultation. Seront en fait électeurs, ceux qui sont inscrits sur les listes électorales, établies pour les élections législatives du 26 juin 1949.

La procédure sera celle que la loi impose pour les élections. Le vote sera obligatoire et secret.

La consultation permettra, en respectant scrupuleusement la légalité, de dégager une solution qui apaisera les esprits et mettra fin à un douloureux conflit.

Un peuple se grandit quand il résout ses difficultés dans la fidélité à ses institutions démocratiques, dans la clarté et dans la liberté.

Wij verwijzen in dat verband naar de oordeelkundige beschouwingen door Graaf Carton de Wiart uiteengezet om het voorstel te steunen dat hij neergelegd had in de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 17 Juli 1945, naar de toelichting van het wetsvoorstel neergelegd in de Senaat in Juli 1946 en naar het verslag opgemaakt door de achtbare heer Pholien.

Ons voorstel heeft geen andere juridische betekenis dan die van een onderzoek of van een plechtig verzoekschrift. Niet minder, noch meer. Het wil de rechten van het Parlement niet verminderen, noch afbreuk doen aan de grondwettelijke voorrechten van het Staatshoofd.

Doch het is van die aard aan het Parlement en aan het Staatshoofd een voorlichtingselement te bezorgen waarvan niemand de waarde kan betwisten.

Men heeft te dikwijls bevestigd, zonder doorslaand bewijs, in polemieken die men zeer zeker meer sereen zou wensén, ofwel dat de meerderheid van het Land zou zijn tegen de terugkeer van de Koning, ofwel, dat, integendeel, de meerderheid de terugkeer zou wensén. Men schrijft nu nog elke dag in zekere pers, dat de Koning « slecht of onvoldoende ingelicht » is. Men heeft zich ingespannen, zonder enige bijval, om de samenstelling van commissies of beperkte comité's voor te stellen die hun advies zouden te geven hebben, ten einde terzelfder tijd de Koning en de wetgevende Kamers voor te lichten, maar ook de bevoegdheid van dergelijke commissies zou klaarblijkelijk nieuwe discussies uitgelokt hebben.

De waarheid is dat er één middel bestaat, eenvoudig, democratisch en eerlijk — maar er bestaat er ook slechts één — om aan Koning en Parlement — aan wie het uiteindelijk behoort de definitieve oplossing te brengen — het inlichtingselement bij uitnemendheid te bezorgen over de werkelijke wensén van het Belgisch volk en zodoende een einde te maken aan polemieken zonder uitweg.

Dat middel bestaat er in het Belgisch volk in staat te stellen zijn advies te geven, zonder dubbelzinnigheid en zonder dwang.

Ten einde elke nutteloze verwikkeling uit te sluiten, is de tekst van het voorstel in een eenvoudige en juist omschreven vorm ingediend.

Al de Belgen, mannen en vrouwen, ten volle 21 jaar oud, zullen aan de raadpleging deelnemen. Zullen feitelijk kiezers zijn, al degenen die ingeschreven zijn op de kiezerslijsten opgemaakt voor de wetgevende verkiezingen van 26 Juni 1949.

De procedure zal dezelfde zijn als wettelijk voorgeschreven voor de verkiezingen. De stemming zal verplichtend en geheim zijn.

Door de wettelijkheid streng te eerbiedigen, zal de raadpleging toelaten tot een oplossing te komen die de geesten zal bedaren en een einde maken aan een pijnlijk geschil.

Een volk wordt groter wanneer het zijn moeilijkheden oplost in volle getrouwheid aan zijn democratische instellingen, in klaarheid en in vrijheid.

Proposition de loi instituant une consultation populaire au sujet de la Question Royale.

ARTICLE PREMIER.

Dans les quarante jours de la publication de la présente loi, tous les Belges régulièrement inscrits sur les listes électorales établies pour les élections législatives seront appelés à répondre par *OUI* ou par *NON* à la question suivante :

« Etes-vous d'avis que le Roi Léopold III reprenne l'exercice de ses hautes fonctions constitutionnelles ? »

ART. 2.

Les dispositions du Code électoral relatives aux électeurs, aux collèges électoraux, à la convocation des électeurs, aux opérations électorales, aux pénalités et à la sanction de l'obligation du vote seront applicables à cette consultation.

ART. 3.

Le mode de votation et la forme du bulletin de vote seront réglés par arrêté royal.

ART. 4.

Le Ministre de l'Intérieur transmettra le résultat de la consultation au Roi, au Sénat et à la Chambre des Représentants.

Wetsvoorstel tot instelling van een volksraadpleging over de Koningskwestie.

EERSTE ARTIKEL.

Binnen de veertig dagen na het bekendmaken van deze wet, worden al de Belgen, regelmatig ingeschreven op de kiezerslijsten, opgemaakt voor de wetgevende verkiezingen, opgeroepen om te antwoorden met *JA* of *NEEN* op de volgende vraag :

« Zijt U de mening toegedaan dat Koning Leopold III de uitoefening van zijn verheven grondwettelijk ambt zou hernemen ? »

ART. 2.

De bepalingen van het Kieswetboek met betrekking tot de kiezers, tot de kiescolleges, tot het bijeenroepen der kiezers, tot de kiesverrichtingen, tot de bestraffingen en de sancties voor het verplichtend stemmen zijn van kracht bij deze raadpleging.

ART. 3.

De wijze van stemmen en de vorm van de stembrief zullen bij koninklijk besluit bepaald worden.

ART. 4.

De Minister van Binnenlandse Zaken zal de uitslag van de raadpleging ter kennis brengen van de Koning, van de Senaat en van de Kamer der Volksvertegenwoordigers.

P. STRUYE.

CYR. VAN OVERBERGH.

P. VAN ZEELAND.

P.-W. SEGERS.

L. HUART.

C. LOHEST.